

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

Іван Дахно *

РЕЦЕНЗІЯ
НА МОНОГРАФІЮ Б. В. ЛІТОВЧЕНКА
«ГУМАНІЗАЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ У ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ»¹

Дахно И. И. Рецензия на монографию Б. В. Литовченко «Гуманизация менеджмента в глобальной среде».

Dakhno I. I. Review on the monograph by B. V. Litovchenko «Humanization of Management in a Global Environment».

У сучасних умовах українського науково-практичного соціуму, багаточисельних праць у галузях економіки та менеджменту, присвячених соціально-економічному розвитку українського суспільства, чи не уперше на монографічному рівні розглянута важлива та складна в теоретичному плані проблема розвитку науки управління, яка переживає складний період трансформації у сучасному постіндустріальному глобалізаційному середовищі. Безумовно, її розв'язання є однією з умов забезпечення поступального розвитку національної економіки на значну перспективу. Управлінські зміни в їх сукупності і послідовності є важливою складовою процесу інституціоналізації економічних відносин, який за змістом означає системну трансформацію тріади «менеджмент – знання – людина» у всіх сферах суспільного життя, включаючи економіку, філософію, культуру і мораль. Саме тому, незважаючи на розвиток теоретичних уявлень про сучасні процеси соціалізації і гуманізації світової економіки, необхідно дослідити їх глибинні першопричини, пов'язані зі змінами парадигми поглядів на людину в еволюції гуманізації теорії та практики менеджменту.

Автор цілком справедливо зосереджує увагу на людському чиннику менеджменту та розглядає його у контексті управління знаннями в історичному аспекті й прогнозуванні можливих напрямів розвитку теорії та практики менеджменту. Залучення до аналізу можливостей еволюційної теорії дозволило поєднати проблематику розвитку менеджменту й економіки в умовах глобалізаційного середовища та поставити багато питань, які пов'язані з різними аспектами організаційного розвитку як на мікро-, так на і макрорівні. Насамперед, слід виділити ґрунтовний аналіз розвитку інституту людини в альтернативних концепціях управління, а також взаємовплив стратегічного й міжнародного менеджменту на подальший розвиток теорії та практики соціально-економічних аспектів управління. Поруч із цим автору вдалося показати визначальну роль культурно-моральних факторів у порівнянні з будь-якими іншими реформаторськими зусиллями, спрямованими на досягнення соціально-економічних ефектів у майбутньому. У цьому аспекті виглядає досить переконливою теза автора щодо тенденції наближення культури національної економіки до європейських цінностей.

Процес розвитку менеджменту вздовж спіралі «управління – знання – людина» розглядається в монографії як створення, еволюція та зміна формальних і неформальних інститутів. Доводиться, що найскладнішим завданням реформування системи управління є зміна природи сучасної організації, яка значною мірою супроводжується зміною інституціонального ядра економічної системи. Це зумовлено тим, що, на погляд автора, за своєю природою сучасні організації являють собою глибоко вкорінені у повсякденній практиці правила, норми, традиції людської поведінки – те, що визначає організаційну культуру управління. Як свідчить аналіз, часто вони розвивалися десятиліттями та, навіть, століттями, а тому їх швидка зміна в принципі неможлива, хоча й необхідна для побудови

¹ Літовченко Б. В. Гуманізація менеджменту у глобальному середовищі: монографія / Б. В. Літовченко. – Дніпро: ЛІРА, 2017. – 268 с.

організаційної системи креативного менеджменту, загальні принципи якого означив автор у своїй роботі.

Б. В. Літовченко цілком справедливо зосередив увагу не лише на ключових моментах стратегічного та міжнародного менеджменту, що є цілком закономірним з огляду на ситуаційний, адаптивний та системний підходи до теорії та практики управління кінця ХХ ст., а й на гуманістичному аспекті економічного розвитку, змінах у природі організації та менеджменту. Цілком слушною може вважатися авторська позиція щодо зміни парадигми від соціально-технічної до органістичної організаційної моделі в умовах економіки знань і креативної економіки. Велика увага у дослідженні приділяється також становленню інституціоналізації економічних відносин управління як у внутрішньому, так і у зовнішньому середовищі організації, з огляду на можливий її вплив на майбутні бажані зміни.

Досить цікавим і новим є авторський підхід до аналізу менеджменту у контексті розвитку фізики та метафізики. На нашу думку, це може дати поштовх для подальшого аналізу інституту людини в сучасних наукових дослідженнях, хоча деякі аргументи автора щодо природи фізики та метафізики менеджменту можна вважати вельми дискусійними.

Крім цього, можна зауважити, що започаткування автором принципів т. зв. «креативної школи менеджменту» потребує критичного аналізу та подальших досліджень, адже запропонована ним класифікація стратегічного менеджменту в умовах глобалізації й креативного менеджменту сучасних організацій потребує випробовування на емпіричному рівні.

Загалом, можна вважати, що монографія Б. В. Літовченка «Гуманізація менеджменту у глобальному середовищі» становить науковий та практичний інтерес і може бути корисною широкому колу фахівців – науковцям, урядовцям, підприємцям, а також тим, хто цікавиться минулим, сучасним і майбутнім менеджменту.

** Дахно Іван Іванович – доктор економічних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту законодавства Верховної Ради України.*

Віктор Ладиченко *

**РЕЦЕНЗІЯ
НА МОНОГРАФІЮ І. А. КУРОВСЬКОЇ
«ДОКТРИНА ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ЯК ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ СУЧАСНОЇ ПРАКТИКИ
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ»¹**

Ладиченко В. В. Рецензія на монографію І. А. Куровської «Доктрина верховенства права як отражение современной практики международных отношений Украины».

Ladychenko V. V. Review on the monograph by I. A. Kurovska «Rule of Law Doctrine as a Reflection of the Modern Practice of International Relations of Ukraine».

Сучасний етап розвитку міжнародно-правових відносин вимагає від держав, які є головними суб'єктами цих відносин, будувати свою внутрішню та зовнішню політику, спираючись на принцип верховенства права. Як слушно зазначається в Резолюції «Про верховенство права», схваленій Радою Міжнародної асоціації юристів у вересні 2005 року, «верховенство права є основою цивілізованого суспільства. Воно підтримує прозорий процес, доступний і рівний для всіх, установлюючи принципи свободи і захисту». Принцип верховенства права, поряд з демократією та правами людини, вважається одним із трьох

¹ Куровська І. А. Доктрина верховенства права як віддзеркалення сучасної практики міжнародних відносин України : монографія / І. А. Куровська; за заг. ред. О. Л. Копиленка. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017. – 482 с.